

“Ouwe bokken zijn heel heimelijk”

De eigenzinnige woordenschat van de Nederlandse jager

In december staat er vaak wild op het menu. De jagers die dat wild schieten, hebben een heel eigen jargon. Ze gebruiken gewone woorden als *lepel*, *zweet* en *aanspreken* in een verrassende betekenis. Jan Erik Grezel, groot liefhebber van levend wild, ging een middag mee op jacht. Zonder geweer, maar met notitieblokje.

Jan Erik Grezel

“**K**ijk, de hond ‘staat voor’. Daar zit wat.” Jager Jan Willem de Boer (52) klemt z’n geweer schuin tegen de borst. Zijn heidewachtel – een bruin-witte jachthond – heeft ‘verwaaiing’ gekregen: ze ruikt wild op korte afstand. De hond heft de neus in de wind en blijft dan strak staan, één voorpoot opgetrokken. Het wild ‘drukt zich’ hier vlakbij.

Met vier jagers en drie honden loop ik op een zaterdagmiddag ‘in linie’ door een bietenveld: op één lijn met zo’n vijftien meter ruimte tussen de lopers. Hoe waakzaam we ook zijn, het is wel even schrikken als er twee fazanten wild fladderend opvliegen. “Hen! Hen!”, roept De Boer. De drie anderen laten hun geweren zakken. De hennen wieden weg, om tweehonderd meter verder ongeschonden neer te strijken.

“We schieten niet op hennen”, zegt Marieke Hamakers (48), de vrouwelijke jager in deze ‘combinatie’ – een groep jagers die het ‘wildbeheer’ in een jachtveld doet. “Hennetjes zorgen voor nageslacht. Eén haan kan heel wat hennetjes bedienen. Als er genoeg hanen zijn, kunnen we er dus wel wat ‘wegnemen’, hebben we afgesproken.”

■ TABLEAU

Een uurtje eerder heb ik kennisgemaakt met de jagers bij het dorps huis in Eexterveen, Noordoost-Drenthe. Dadelijk gaan we de weidse akkers van het Hunzedal in om een paar ‘driften’ te doen. Ik ga ongewapend mee als kritische volger, maar vooral om jachttermen in kaart te brengen. Dat zijn vaak gewone Nederlandse woorden als *zweet*, *tekenen* en *lepel* (zie het kader op bladzijde 330

voor de uitleg van een aantal jachttermen). In het jachtveld hebben die een specifieke betekenis. Een jager zegt ook niet ‘de haas’, maar ‘het haas’.

Naast De Boer en Hamakers bestaat de combinatie Eexterveen vandaag uit Hendrik Arends (53) en de nestor van het gezelschap, de heer Rijnberg (84). “Ik jaag hier al bijna 45 jaar”, zegt hij met ingehouden trots. “Er is in die tijd zó veel veranderd. De wildstand is sterk achteruitgegaan. Vroeger maakten we aan het eind van een jachtmiddag ‘tableau’. Dan lag de jachtbuit in rijen op de grond en kwam het hele dorp kijken.” Om het dode wild te bewonderen? “Nee, om te kijken of er een haas of konijn bij was voor een feestmaal. Maar konijnen zie je hier niet meer sinds het gebied minstens een meter diep is geploegd. Houtwallen zijn verdwenen door de ruilverkaveling: er staat nauwelijks nog kreupelhout langs de velden, die met andere samengevoegd zijn tot enorme percelen. Daardoor hebben ook ‘kluchten’ (groepjes patrijzen) te weinig ‘dekking’. En bestrijdingsmiddelen eisen ook slachtoffers.” “Gewasbescherming”, snuift De Boer.

Maar over de agrariërs hoor je hier geen kwaad woord. Arends, manager in